

ID: 119509

Vazba

Soudy se při rozhodování o vazbě musejí vypořádat s argumenty, kterými obviněný zpochybňuje existenci vazebních důvodů.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. I.ÚS 441/25 ze dne 21.3.2025)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti N. Č., t. č. Vazební věznice P.O.BOX 5, Praha 4 - Pankrác, zastoupené advokátem Mgr. et Mgr. M.Č., Ph.D., sídlem P., proti usnesení Městského soudu v Praze č. j. 61 To 787/2024-42 ze dne 3. prosince 2024 a usnesení Obvodního soudu pro Prahu 6 č. j. 16 Nt 7021/2024-23 ze dne 6. listopadu 2024, za účasti Městského soudu v Praze a Obvodního soudu pro Prahu 6 jako účastníků řízení a Městského státního zastupitelství v Praze jako vedlejšího účastníka řízení, tak, že usnesením Městského soudu v Praze č. j. 61 To 787/2024-42 ze dne 3. 12. 2024 bylo porušeno stěžovatelčino právo na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a právo na osobní svobodu zaručené čl. 8 odst. 1 a 5 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Městského soudu v Praze č. j. 61 To 787/2024-42 ze dne 3. 12. 2024 se ruší. Ve zbyvající části se ústavní stížnost odmítá.

Z odůvodnění:

I. Skutkové okolnosti věci a obsah napadených rozhodnutí

1. Posuzovanou ústavní stížností se stěžovatelka domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí s tvrzením, že jimi bylo porušeno její právo na osobní svobodu zaručené čl. 8 odst. 1, 2 a 5 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina") a právo na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny. K tomu mělo dojít tím, že Městský soud v Praze bez řádného odůvodnění zrušil prvostupňové rozhodnutí, jímž byla stěžovatelka propuštěna z vazby na svobodu, a nově rozhodl tak, že se stěžovatelka ponechává ve vazbě.

2. Jak vyplynulo z ústavní stížnosti a vyžádaného spisu Obvodního soudu pro Prahu 6 sp. zn. 16 Nt 7021/2024, stěžovatelka je stíhána pro zvláště závažný zločin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 3 písm. b), c), odst. 4 písm. c) trestního zákoníku. Tohoto trestného činu se měla dopustit velmi stručně řečeno opakovaným dovezením kokainu z Peru do České republiky za účelem jeho další distribuce, a to jako kurýr v rámci organizované skupiny. Trestní stíhání bylo zahájeno usnesením policejního orgánu ze dne 19. 7. 2024 sp. zn. 16 Nt 9215/2024 a ve spojení s usnesením městského soudu ze dne 15. 8. 2024 sp. zn. 61 To 569/2024 byla stěžovatelka vzata do vazby z důvodů dle § 67 písm. a), b) a c) trestního řádu.

3. Napadeným usnesením obvodní soud rozhodl o propuštění stěžovatelky z vazby na svobodu, o přijetí záruky důvěryhodných osob za další chování stěžovatelky, o přijetí písemného slibu stěžovatelky, o nahrazení vazby dohledem probačního úředníka, o uložení omezení spočívajícího v zákazu vycestování do zahraničí a o tom, že je přípustné přijetí peněžitě záruky od matky stěžovatelky ve výši 500 000 Kč. Obvodní soud uvedl, že u stěžovatelky je nadále naplněn vazební důvod dle § 67 písm. a) trestního řádu (tzv. úteková vazba), neboť stěžovatelka je ohrožena vysokým trestem odnětí svobody, naopak důvod vazby podle § 67 písm. c) trestního řádu (tzv. předstižná vazba) jednoznačně odůvodněn není, neboť stěžovatelka má zdroj vlastních příjmů a rodinné zázemí,

páchání trestné činnosti tedy pro ni není nezbytné jako zdroj příjmů. S ohledem na osobu stěžovatelky, na její písemný slib a na peněžitou záruku je podle soudu možné vazební důvod dle § 67 písm. a) trestního řádu nahradit.

4. Ke stížnosti státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Praze městský soud napadeným usnesením rozhodnutí obvodního soudu zrušil a rozhodl o ponechání stěžovatelky ve vazbě podle § 67 písm. a) a c) trestního řádu, o nepřijetí převzetí záruky za další chování stěžovatelky, o nepřijetí písemného slibu stěžovatelky, o nepřijetí nahrazení vazby dohledem probačního úředníka, o neuložení omezení spočívajícího v zákazu vycestování do zahraničí a o tom, že peněžitou záruku nelze přijmout.

II. Argumentace stěžovatelky

5. Stěžovatelka namítá, že obvinění je založeno na nepřímých důkazech, a nelze tedy presumovat vysokou pravděpodobnost odsouzení, stěžovatelka je navíc osobou s nadstandardním rodinným a pracovním zázemím, má dvě děti, matku poskytující ubytování a nabízející záruky a nevlastního otce poskytujícího příslib zaměstnání. Stěžovatelka také nabízela veškeré relevantní alternativy nahrazující vazbu, přesto městský soud rozhodl o jejím ponechání ve vazbě z důvodů podle § 67 písm. a) a c) trestního řádu, a to aniž by reflektoval problematiku nejlepšího zájmu dítěte, konkrétně dvou nezletilých dětí stěžovatelky, které byly údajně na stěžovatelku velmi fixované.

6. Za klíčový argument ústavní stížnosti stěžovatelka považuje, že v jejím případě nelze shledat vazební důvod podle § 67 písm. c) trestního řádu. Městský soud existenci předstízní vazby odůvodnil stručným odkazem na dlouhodobé páčání trestné činnosti s tím, že měla být páčána za účelem získání zdroje příjmů. Stěžovatelka je přitom bezúhonnou osobou se zajištěným ubytováním, pravidelným příjmem a finanční i psychickou podporou ze strany rodičů. Stěžovatelka také navrhovala odevzdání cestovního dokladu a instalaci elektronického monitorovacího systému. I kdyby se jí přitom podařilo vycestovat, při návratu by byla okamžitě zatčena. Veškeré osoby, které se dle orgánů činných v trestním řízení na páčání trestné činnosti podílely, jsou nadto ve vazbě či ve výkonu trestu. U stěžovatelky tak údajně nelze nalézt žádné indicie svědčící o naplnění vazebního důvodu dle § 67 písm. c) trestního řádu.

7. Uvedené pochybení soudu mělo mít klíčový dopad na propuštění stěžovatelky na svobodu, neboť předstízná vazba např. vylučuje přijetí finanční záruky. Kdyby městský soud stížnost státní zástupkyně řádně projednal, podle stěžovatelky by pravděpodobně musel dojít k závěru, že prvoinstanční soud postupoval v souladu se zákonem, jestliže stěžovatelku s využitím uvedených alternativ propustil na svobodu. V této souvislosti stěžovatelka upozorňuje, že městský soud o ponechání stěžovatelky ve vazbě rozhodl bez nařízení jednání a aniž by reflektoval její poměrně rozsáhlé vyjádření ke stížnosti státní zástupkyně.

III. Průběh řízení před Ústavním soudem

8. Ústavní soud vyzval účastníky a vedlejšího účastníka řízení k vyjádření k ústavní stížnosti.

9. Městský soud v Praze odkázal na obsah napadeného rozhodnutí.

10. Obvodní soud pro Prahu 6 popsal okolnosti rozhodování o stěžovatelčině vazbě s tím, že z časových důvodů neměl možnost zaslat vyjádření stěžovatelky ke stížnosti státní zástupkyně městskému soudu dříve, než městský soud o stížnosti rozhodl.

11. Městské státní zastupitelství se k ústavní stížnosti nevyjádřilo.

12. Stěžovatelka v replice poukázala na to, že podle vyjádření obvodního soudu rozhodoval městský

soud, aniž by měl stěžovatelčino vyjádření ke stížnosti státní zástupkyně, které stěžovatelka zaslala s dostatečným předstihem, k dispozici. Přesto ale toto vyjádření zahrnul do písemného vyhotovení svého rozhodnutí, aniž by ale zároveň na argumenty stěžovatelky reagoval. To podle stěžovatelky nasvědčuje tomu, že si městský soud byl v době vyhotovování písemného odůvodnění napadeného usnesení vědom, že v řízení byla porušena stěžovatelčina ústavně zaručená práva, a to minimálně z důvodu závažného procesního pochybení obvodního soudu. Městský soud podle stěžovatelky porušil i zásadu ústnosti a bezprostřednosti.

IV. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

13. Ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou, která byla účastnicí řízení, v němž byla vydána napadená rozhodnutí, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu a ústavní stížnost je v části mířící proti rozhodnutí městského soudu přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario).

14. Ústavní soud rozhodl podle § 44 zákona o Ústavním soudu bez ústního jednání, neboť od něj neočekával další objasnění věci.

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

15. Ústavní stížnost je zčásti důvodná.

16. Ústavní soud připomíná, že je orgánem ochrany ústavnosti, a v tzv. podústavní rovině proto do činnosti obecných soudů zásadně nezasahuje. V daném případě jsou nicméně předmětem řízení o ústavní stížnosti rozhodnutí týkající se pokračování stěžovatelčiny vazby. Jejich ústavní rovina je tak zejména s ohledem na ústavní garanci osobní svobody čl. 8 odst. 1 a 5 Listiny zřejmá [srov. náleží Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1811/17 ze dne 29. 8. 2017 (N 160/86 SbNU 615)].

17. Ačkoliv vyjádření obvodního soudu mohlo vzbudit určité pochybnosti o tom, zda městský soud byl při rozhodování o stížnosti seznámen s vyjádřením stěžovatelky, v jeho rozhodnutí je toto vyjádření reprodukováno, navíc z vyžádaného spisu je patrné, že stěžovatelka je ještě před rozhodnutím zaslala nejen obvodnímu soudu, ale právě i přímo městskému soudu. Nelze si přitom nevšimnout, že stěžovatelka - ačkoliv je v souladu s § 34 odst. 1 zákona o Ústavním soudu její procesní povinností pravdivě vylíčit všechny rozhodující skutečnosti - tuto skutečnost nejenže Ústavnímu soudu nesdělila v původním návrhu (což se nemuselo jevit jako nezbytné), ale zejména ji zamlčela i ve své reakci na vyjádření obvodního soudu, která je koncipována tak, že budí zdání, že stěžovatelka vyjádření ke stížnosti městskému soudu nezaslala. V této souvislosti se jeví vhodným upozornit, že opírání ústavní stížnosti o nepravdivé informace - krom toho, že vzbuzuje pochybnosti o jednání právního zástupce v mezích profesní etiky - může samo o sobě vést k jejímu odmítnutí (srov. usnesení sp. zn. I. ÚS 248/04 ze dne 2. 5. 2005). V tomto případě nicméně k tomuto kroku Ústavní soud nepřistoupil, neboť související stěžovatelčina námitka byla pouze okrajová.

18. Stížnost státní zástupkyně tedy byla stěžovatelce řádně doručena, stěžovatelka měla možnost se k ní vyjádřit a také tak učinila. V tomto směru tak Ústavní soud žádné pochybení neshledal (srov. náleží Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 682/24 ze dne 24. 4. 2024). Jinak tomu ovšem je z hlediska toho, jak městský soud s vyjádřením naložil.

19. Ústavní soud se v minulosti opakovaně vyjadřoval k požadavkům na řádné odůvodnění rozhodnutí o vzetí obviněného do vazby (resp. o jeho ponechání v ní). Protože vazba výrazně zasahuje do osobní svobody jednotlivce, povšechné a nicnerikající odůvodnění nestačí. Soudy musejí zvážit všechny argumenty ve prospěch i neprospěch obviněného, a pokud se rozhodnou pro uvalení či ponechání vazby, musejí jasně a srozumitelně vysvětlit, odkud a z čeho vyplývá vazební důvod.

Důvodná obava musí mít oporu v konkrétních okolnostech či skutečnostech a z vazebního rozhodnutí musí obviněný mít možnost vyčíst, že se soud náležitě zabýval všemi relevantními okolnostmi (nález sp. zn. IV. ÚS 170/25 ze dne 26. 2. 2025).

20. Z posledně uvedeného pak plyne také povinnost soudů při vazebním rozhodování zvážit a reagovat na případné námitky obviněného, kterými existenci vazebních důvodů zpochybňuje. Soudy nejsou povinny se vypořádat jednotlivě s každým uplatněným argumentem, musejí však adekvátním způsobem reagovat na tvrzení, která jsou způsobilá zpochybnit oprávněnost dalšího trvání vazby (nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 2498/23 ze dne 29. 11. 2023).

21. Konkrétně k vazbě předstižné pak Ústavní soud uvedl, že mezi konkrétní skutečnosti, o něž se tento vazební důvod může opírat, patří např. dlouhodobá tendence obviněného k páčání trestné činnosti toho druhu, pro kterou je stíhán. Vedle snadno zjistitelných skutečností (např. obviněný byl již opakovaně za uvedenou trestnou činnost postihován, nacházel se v době, kdy měl trestnou činnost páchat, ve zkušební době podmíněného propuštění apod.), musí nicméně soud vyhodnotit též současnou situaci obviněného. Existence tohoto vazebního důvodu může být závislá i na osobním postoji obviněného, jeho sklonech, návycích, aktuálním zdravotním stavu, rodinném zázemí či na prostředí, v němž se pohybuje. Přiměřené zhodnocení těchto aspektů musí být z odůvodnění rozhodnutí seznatelné [nález sp. zn. III. ÚS 612/06 ze dne 30. 11. 2006 (N 215/43 SbNU 393)].

22. V posuzované věci byla stěžovatelka propuštěna z vazby rozhodnutím obvodního soudu, proti němuž podala státní zástupkyně stížnost. Stěžovatelka na tuto stížnost reagovala vyjádřením, v němž poukazovala mimo jiné na to, že nikdy nebyla trestána, pečuje o nezletilé děti, má stabilizované rodinné zázemí a finanční příjem a že všechny osoby, se kterými se měla na trestné činnosti podílet, jsou ve vazbě. Za těchto okolností podle stěžovatelky nebyly dány důvody předstižné vazby dle § 67 písm. c) trestního řádu a při neexistenci tohoto vazebního důvodu bylo možné vazbu útěkovou dle § 67 písm. a) nahradit (mimo jiné) peněžitou zárukou.

23. S tímto vyjádřením se městský soud vypořádal stručně tak, že se s ním neztotožňuje. Důvody předstižné vazby jsou podle soudu naplněny tím, že stěžovatelka se měla dané trestné činnosti dopouštět dlouhodobě a za účelem získání zdrojů příjmů, existuje tak obava, že bude trestnou činnost opakovat. Takové odůvodnění nemůže z ústavněprávního hlediska obstát, neboť přehlíží stěžovatelkou předstížené argumenty, které nelze považovat za na první pohled nepřiléhavé, naopak jde o argumenty, které mohou být ve světle citované judikatury Ústavního soudu týkající se předstižné vazby relevantní. Při hodnocení důvodnosti předstižné vazby v tomto případě je nutno vzít v úvahu také to, že trestná činnost měla spočívat v dovozu omamných látek z cest do zahraničí a že obvodní soud s propuštěním stěžovatelky z vazby spojil též uložení omezení spočívající v zákazu vycestování. To neznamená, že by se s argumenty stěžovatelky snad soud musel ztotožnit, je ale s ohledem na výše citovanou judikaturu Ústavního soudu nezbytné, aby jim v odůvodnění svého rozhodnutí věnoval patřičnou pozornost. Jelikož tak městský soud neučinil, porušil stěžovatelčino právo na soudní ochranu a v konečném důsledku i její právo na osobní svobodu.

24. Tento závěr platí navzdory tomu, že stěžovatelka byla ponechána ve vazbě i z důvodu podle § 67 písm. a) trestního řádu, k němuž se v ústavní stížnosti vyjadřuje spíše jen stručně. Obvodní soud totiž stěžovatelku propustil z vazby proto, že sice shledal existenci důvodů útěkové vazby, zároveň však dospěl k závěru, že tuto vazbu je možné nahradit přijetím (mimo jiné) peněžitou zárukou. To městský soud odmítl s tím, že u předstižné vazby přijetí peněžitou zárukou v daném případě není možné. Jinými slovy, bez ohledu na posouzení naplnění podmínek útěkové vazby byla rozhodujícím argumentem městského soudu pro ponechání stěžovatelky ve vazbě obava, že bude trestnou činnost opakovat. Ta však nebyla dostatečně odůvodněna. Pokud by však odpadl důvod předstižné vazby, bylo by nutno se plně zabývat důvody vazby útěkové a v té souvislosti i jejím případným nahrazením (mimo jiné) peněžitou zárukou.

25. Městský soud o stížnosti státní zástupkyně tak rozhodne znovu a při tom, případně při dalším vazebním rozhodování, musí respektovat požadavky kladené judikaturou Ústavního soudu na řádné odůvodnění. V podmínkách posuzované věci to zejména znamená, že se patřičně vypořádá s argumenty, které ve vyjádření ke stížnosti stěžovatelka předložila. Vzhledem k tomu, že o stížnosti bude městský soud rozhodovat s časovým odstupem od nyní rušeného rozhodnutí, bude také nezbytné, aby se případně vypořádal s faktorem běhu času a doktrínou tzv. zesílených důvodů [viz např. nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2876/15 ze dne 9. 12. 2015 (N 210/79 SbNU 399)].

VI. Závěr

26. Ústavní soud z uvedených důvodů shledal, že napadeným usnesením městského soudu bylo porušeno stěžovatelčino právo na soudní ochranu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny a právo na osobní svobodu zaručené čl. 8 odst. 1 a 5 Listiny. Ústavní stížnosti proto v této části vyhověl a podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu napadené rozhodnutí zrušil.

27. Zrušením rozhodnutí městského soudu se stěžovatelce otevírají procesní prostředky ochrany proti rozhodnutí obvodního soudu v podobě stížnostního řízení. V této části tak Ústavní soud ústavní stížnost podle § 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu pro nepřipustnost odmítl.

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)